

Double Days

ראש השנה תשע"ה

Sanctaries in Time - R. Jessler

THE TORAH only provides for one day of Rosh Hashanah. And if the witnesses who saw the new moon came on that day, just that day was observed as Rosh Hashanah. But even in Temple times Rosh Hashanah was sometimes observed for two days. This occurred when the witnesses had not yet arrived by noon on the thirtieth day of Elul. In this case, the thirtieth of Elul was observed as the "first day" of Rosh Hashanah by requirement of the Rabbis, and the following day was the actual Rosh Hashanah (*Rosh Hashanah* 30b). When the calendar was fixed (in the fourth century C.E.), it became standard practice to keep both these days as Rosh Hashanah.

We are familiar with this idea from the other Festivals, each *Yom Tov* being observed in the Diaspora for two successive days: the first day as a law originating from the Torah and the second day as a law that the Rabbis decreed. But besides being a *Yom Tov*, Rosh Hashanah is also a day of divine judgment. It seems strange that on the second day we repeat prayers such as "The Day of Judgment is here..." and "Today God sits in judgment over all His creatures..." etc., which seem appropriate only on the first day, which nowadays we know to be the "real" Rosh Hashanah (since it is fixed in the calendar as the first of Tishrei).

ראש השנה | תקז

שבילי פנחס

4

אולם בפנימיות הענין מצינו הביאור על כך ב"שער הכוונות" לרבינו האריז"ל (ראש השנה דרוש ב) בשם הזוהר הקדוש (פרשת פנחס רלא:), כי בשני ימים של ראש השנה דן הקב"ה את כל באי עולם בשני סוגי דינים, ביום א' של ראש השנה הוא דן אותם "דינא קשיא" - במדת הדין הקשה, וביום השני הוא דן אותם "דינא רפיא" - במדת הדין הרפה. יסוד זה וחזר ונשנה במשנת רבותינו הקדושים, הבעש"ט ותלמידיו והגר"א מוילנא ותלמידיו ז"ע, וראוי לבאר הדברים שיהיו שווים לכל נפש גם לאנשים כמונו, ומה' נבקש שיוליכנו בדרך אמת.

נמצינו למדים מדברי רשב"י חידוש גדול, כי אלמלא החכמים שהוסיפו יום

שני של ראש השנה היה העולם נחרב. וביארו מפרשי זוהר הכוונה בזה על פי המבואר בזוהר הקדוש (שם רלא:), כי בשני ימים של ראש השנה דן הקב"ה את כל באי עולם בשני סוגי דינים, ביום א' של ראש השנה הוא דן אותם "דינא קשיא" - במדת הדין הקשה, וביום השני הוא דן אותם "דינא רפיא" - במדת הדין הרפה, ובלשון קדשו:

5

2

הכנה לקדושת היום • קעא

שני ימים

רבים שואלים כמה להשקיע בתפילות היום הראשון, והאם לשמור כוחות לתפילות היום השני. התשובה לכך היא שיש להשקיע את המקסימום ביום הראשון ולא לשמור כוחות כלל, וביום השני להתפלל ולהשקיע כפי הכוחות שנשארו. בדרך כלל, אם העבודה נעשתה בצורה נכונה, בסוף היום הראשון מרגישים שהזמן לא היה מספיק, וממש צריך עוד יום כדי להספיק לעשות את כל עבודת היום. יתר על כן, פעמים רבות עבודת היום הראשון מרוממת את האדם למקומות שמהם הוא רואה טוב יותר, מבין עמוק יותר, וכך מהוות תפילות היום השני קומה שנייה, שנבנתה על גבי הקומה של היום הראשון. דבר כזה אי אפשר לתכנן, וכל מה שצריך לעשות מלכתחילה זה להשקיע ביום הראשון כמה שיותר.

היחס שבין עבודת שני הימים מתבאר גם בדברי האריז"ל, שמסביר שהסיבה שיש שני ימים של ראש השנה היא שבתחילה (לפני שבוטל קידוש החודש על פי הראייה) היה אפשר לעשות את כל התיקונים ביום אחד, ואחר כך היתה לנו ירידה רוחנית, שבעקבותיה נדרשים שני ימים כדי לעשות את כל התיקונים. הירידה הרוחנית הזאת של עם ישראל ושל העולם כולו מתבטאת בפועל בעצם הריחוק שלנו מארץ ישראל, שבגללו איננו יכולים לקדש על פי הראייה (הובא במשנת חסידים (סידור) מסכת יום ראש השנה, פרק י אות א). מדברים אלו נלמד שבשני הימים נבנה בניין אחד, והקישור ביניהם הוא כפי שביארנו.

3a

סימן תקפג - ראש השנה תשובות רה פסקי

אכילת הסימנים בסעודת היום ובליל ב' דר"ה

1. שעת סק"א: ועיין בא"ר ובמחז"ב

(להחיד"א) שגם בליל שני של ר"ה יעשה כן. וגם³³ בסעודת היום יש מקום לאכול הסימנים הנזכרים לאכילה בליל ר"ה אם יש לו ורוצה בכך, אמנם יש³⁴ הכותבים שמפשטות לשון הגמ' "כריש שתא" וכן עפ"י תורת הנסתר יש טעמים לשבח שבליל שני אין צריך לסימנים אלו, וכן³⁵ המנהג.

36

ד. 35. כיכ באשל אברהם בוטשאטש סי' תקפ"ד שכן המנהג וכיכ בכני יששכר שם שלא ראה לרכנן קישואי שיאכלו הסימנים בליל ב', וכן משמע בסידור הרב, ובאלף המגן סק"ט שכן מנהגנו, אמנם במט"א סי' תיר סעי' י"ד כותב שכל הענינים של הסעודה האמורים בליל ראשון נהגים בשני ובקצה המטה שכן נהג החת"ס ותלמידיו אחריו, ואי"ז צ"ל נהג לאכול בליל שני רק תפוח ברבש ואמר היהיר (בלא שם) ורימונים עקב ברכת שהחיינו ואמר היהיר.

ויש להוסיף תבלין להבין דברי רשב"י ביתר שאת, על פי הקדמה יקרה ממשנתו הטהורה של רבינו האריז"ל, כפי שכתב בשמו תלמידו הנאמן רבי חיים וויטאל ב"שער הכוונות" (דרושי ראש השנה דף צ טו א ד"ה בכל יי ימי תשובה) בלשון קדשו:

"גם היה נוהג מורי ז"ל לבכות הרבה בתפלת ראש השנה, אפילו שהוא יום טוב ומכל שכן בתפילת יום הכיפורים, והיה אומר מורי ז"ל, כי מי שאין ככיה נופלת עליו בימים האלו, הוא הוראה שאין נשמתו הגונה ושלמה.

גם היה אומר, כי יש בני אדם נידונים ביום ראשון ואז הם דינא קשיא, ויש נידונים ביום ב' שהוא דינא רפיא, ורוצה הקב"ה לרחם עליהם ודן אותם ביום הב', ואמר כי האדם הנופלת עליו ככיה רבה מאליו בימים האלו בתפילה, הוא הוראה שנידון באותה שעה למעלה אם ביום א' ואם ביום שני."

הרי לנו דברים ברורים: "ויש נידונים ביום ב' שהוא דינא רפיא, ורוצה הקב"ה לרחם עליהם ודן אותם ביום הב'". כלומר כשרואה הקב"ה מבני ישראל שהרבו לפשוע והם רוצים לחזור בתשובה, ואם ידון אותם ביום א' של ראש השנה שהוא דינא קשיא לא יוכלו להתקיים, הוא דן אותם ברוב רחמיו וחסדיו ביום ב' של ראש השנה שהוא דינא רפיא.

מקור נפלא שהקב"ה דן
בדינא קשיא ובדינא רפיא

אולם כעת ראוי להתבונן איפה מצונו בכלל מקור לכך, שהקב"ה דן את העולם בשני בתי דינין של דינא קשיא ודינא רפיא. ונראה ברור כי המקור לכך הוא בפסוק הראשון בתורה (בראשית א א):

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ". ופירש רש"י בשם המדרש: "ברא אלקים, ולא אמר ברא ה', שבתחילה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין, והיינו דכתיב (שם ב ד) ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים."

כאשר נתבונן היטב נראה כי במאמר זה נזכרו שני סוגי דינים, דין הראשון הוא שלא היה עמו שיתוף של רחמים ונרמז בפסוק: "בראשית ברא אלקים" - שעל כך פירש רש"י: "שבתחילה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין", ואילו הדין השני הוא מה שהקדים הקב"ה מדת הרחמים ושתפה למדת הדין, ונרמז בפסוק: "ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים".

* והנה הדין הראשון משם אלקים: "בראשית ברא אלקים", שאין עמו שיתוף של מדת הרחמים, הוא "דינא קשיא", ומטעם זה ראה הקב"ה שאין העולם מתקיים עמו מחמת תוקף הדין, אבל הדין השני משם אלקים, שהקדים הקב"ה אליו את השם הוי"ה מדת הרחמים: "ביום עשות ה' אלקים", הוא "דינא רפיא", שהרי יש עמו מדת הרחמים הממתיקה קצת את הדין, הרי לנו מקור ברור כי בשעת בריאת העולם, עלה ברצונו יתברך להנהיג את העולם בשני דינים דינא קשיא ודינא רפיא.

אך הביאור בזה על פי מה שתמה בשל"ה הקדוש (פרשת בראשית תורה אור ג), איך יעלה על הדעת לומר על הקב"ה, שבתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, ואחר כך כשראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין, הלא הקב"ה היודע מראשית דבר אחרית דבר, כבר ידע מראש שאין העולם מתקיים במדת הדין, ובלשון קדשו:

וביאר בדברי קדשו כי מחשבתו יתברך עומדת וקיימת אצל הצדיקים הנידונים במדת הדין הקשה, והנה מעט מהדברים בלשון קדשו:

אקדים מה שאמרו רז"ל (יבמות קכא): כי הקב"ה מדקדק יותר עם הצדיקים מהשאר, ומדקדק עמהם כחוט השערה, כי כל הקרב הקרוב ביותר למלך מלכי המלכים הקב"ה, צריך להיות ביותר מזוכך ומקודש ומטוהר.

וזהו ביאור המאמר: "שבתחילה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין", כלומר הצדיקים הגדולים אשר עלו במחשבה תחילה לברוא בשבילם את העולם, אכן נבראו ונידונים במדת הדין הקשה, כי מחמת גדול צדקתם הם מסוגלים להיות נידון בדין הקשה, וראה שאין העולם מתקיים", כלומר כבר בהתחלה ראה הקב"ה כי שאר העולם שאינם במדרגת הצדיקים אינם יכולים להתקיים במדת הדין הקשה, והקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין.

ט / מודע לבניה

שו

ש

ואשר נראה בזה, דהנה עלתה במחשבה לפני הקב"ה כשרא העולם לבראותו במדת הדין, וראה שאינו מתקיים שיתף עמו מדת הרחמים, (רש"י רש בראשית), אמנם במשך קיום העולם היו בני אדם מסויימים אשר נתעלו - והעלו את צורת חייהם לאותה עלתה במחשבה של הקב"ה, היינו מדת הדין, מן הקשות ביותר הוא שיחיה האדם ככל מהלך חייו תחת מצב של דין, ולזה נתעלה רבי עקיבא, כאשר כל חיי האדם - כולם הם חיים תחת מהלך של דין, המכה בפטיש - האות על שלמות חיים אלו של דין, הוא מיתה בצורה של דין, מסירת הגוף והנפש אל הקב"ה בצורה של דין מוחלט, וזאת היתה תשובתו של הקב"ה למשה רבינו על שאלתו "זו תורה וזו שכרה" - "שתוך כך עלתה במחשבה לפני", רבי עקיבא הוא מיחידי הסגולה שנתעלה אל פסגת העלתה במחשבה של הקב"ה לברא את העולם במדת הדין, וצורת מיתתו של רבי עקיבא היא ההוכחה על דרגא נוראה זו של רבי עקיבא.

וברור שדרגא זו דרבי עקיבא נבעה מצורת חיים שלמה שהיתה בנויה על חיים בדין, חיים של דין, כל צורתו של רבי עקיבא היתה חתומה בחותם אמת של רצון מחשבתו של הקב"ה בבריאת העולם, רבי עקיבא היה כולו חפצא דדין, ופשוט שכל זה נבע מהגדרתו של רבי עקיבא בעצמו - על עצמו, "כל ימי הייתי מצטער מתי יבא לידי ואקיימנו", דברי רבי עקיבא שהכתוב דבכל נפשך בא לומר אפילו נוטל את נפשך, הוא לומר שכל חיי האדם צריכים להיות תחת גדר של בכל נפשך, תחת חותם של דין - חיים בדין.

בדרך זו במטילה נעלה לכאר עומק דברי חכמים, אשר גילו לנו כי על ידי מצות תקיעת שופר בשני ימים של ראש השנה או ממתקין את הדין, שיעמוד הקב"ה כביכול מכסא דין וישב על כסא רחמים בבחינת: "עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר", על פי מה ששינו בגמרא (ר"ה טז). הטעם למצות תקיעת שופר כדי לעורר עקידת יצחק:

"אמר רבי אבהו, למה תוקעין בשופר של איל, אמר הקדוש ברוך הוא, תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני".

והנה מבואר בזה הקדוש (פרשת וירא קיט): ביאור הענין שצוה הקב"ה לאברהם לעקוד את יצחק על גבי המזבח, כי ידוע שאברהם אבינו עבד את ה' במדת החסד, ואילו יצחק אבינו עבד את ה' במדת הדין, והיות שאין העולם מתקיים במדת הדין, על כן צוה הקב"ה לאברהם בעל החסד לעקוד את יצחק בעל הדין, כדי להכניע בכך מדת הדין לפני מדת החסד.

12 בדרך זו מפרש רבינו האריז"ל ב"לקוטי תורה" (פרשת וירא) בפרשת העקידה (בראשית כב ז):

"ויאמר יצחק אל אברהם אבי ויאמר אבי ויאמר הנני בני". כלומר יצחק איש הדין ביקש לכלול עצמו עם אברהם איש החסד, לכן "ויאמר אבי", אני רוצה להיכלל עמך אבי איש החסד, אבל אברהם איש החסד ביקש להיכלל עם יצחק איש הדין, לכן "ויאמר הנני בני", אני רוצה להיכלל עמך בני איש הדין, "וילכו שניהם יחדיו", אברהם ויצחק חסד ודין כלולים זה מזה.

והנה כאשר נתבונן בזה נשכיל להבין, כי על ידי שעקד אברהם את יצחק בנו שהיה לפני העקידה בבחינת דינא קשיא נשלמה תכלית הבריאה, שאין העולם מתקיים במדת הדין הקשה כי אם על ידי הקדמת מדת הרחמים למדת הדין, דהיינו שהרחמים יהיה עיקר והדין טפל אליו, ולפי המבואר נשלם ענין זה בעקידה שעקד אברהם בעל החסד את יצחק בנו בעל הדין, כי על ידי זה גם למעלה בשמים נכנע הדין לפני מדת החסד.

13 עקידת יצחק להמתיק דינא קשיא הקרבת האיל להמתיק דינא רפיא

ועתה בא וראה כי על פי האמור יומתק להבין, מה שמצינו בזה הקדוש (פרשת ויקרא יח), הטעם שקוראים פרשת העקידה בראש השנה, כי בראש השנה עקד אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח: "אמר רבי אבא, בגין כן קריין פרשתא דיצחק בהאי יומא דבהאי יומא אתעקד יצחק", ולכן אנו אומרים בתפלת מוסף: "ועקידת יצחק ולרוע היום ברחמים תזכור".

ולפי המבואר הענין בזה הוא, כי היות שבינם א' של ראש השנה דן הקב"ה את העולם בדינא קשיא של יצחק, על כן סיבב הקב"ה כי דוקא ביום זה יעקד אברהם בעל החסד את יצחק בעל הדין, כדי להמתיק בכך דינא קשיא שיהפוך לדינא רפיא. ומה נפלא לצרף לזה דבריו המאירים של ה"מאור ושמש" (רמזי ראש השנה ד"ה ויאמר) אשר דיבר בקדשו:

14 "כי הנה ידוע אשר השני ימים טובים של ראש השנה, יום ראשון הוא דינא קשיא ויום השני דינא רפיא. והטעם שיום ראשון הוא בחינת לידת יצחק שהוא מדת גבורה, ולכן אנו קורין אז זה' פקד את שרה, שאז הוא לידת הדין, ולכן הוא דינא קשיא, וביום ב' קורין העקידה שאז ממתקין הדין, ואברהם שהוא מדת חסד עקד את יצחק לבל יפקנו תוקפוהי לבר, ולכן הוא דינא רפיא שכבר נמתקו ונכללו בהחסדים".

נמצינו למדים מדבריו הקדושים, כי על ידי עקידת יצחק בראש השנה נמתקו הדינא קשיא של יצחק לדינא רפיא. לפי זה נראה לומר דברים ברורים בדחילו ורחימו, כי אחרי העקידה כאשר הקריב אברהם את האיל תחת יצחק בנו, ומבואר ברש"י בשם המדרש (בראשית כב ג): "ויעלהו לעולה תחת בנו, מהו תחת בנו, על כל עבודה שעשה ממנו היה מתפלל ואומר, יהי רצון שתהא זו כאלו היא עשויה בבני, כאלו בני שחוט, כאלו דמו זורק, כאלו בני מופשט, כאלו הוא נקטר ונעשה דשן". על ידי הקרבה זו המתיק אברהם אבינו גם את הדינא רפיא שנשאר אחרי העקידה.

15 הנה כי כן יאיר לנו להבין תכלית מצות תקיעת שופר: "אמר הקדוש ברוך הוא, תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני". כי על ידי התקיעה בשופר של איל אנו מזכירים שתי הפעולות שנעשו בעקידת יצחק:

(א) עצם פעולת העקידה שעקד אברהם בעל החסד את יצחק בעל הדין על המזבח, והמתיק בכך "דינא קשיא" של יצחק שמתעורר ביום א' של ראש השנה ונעשו "דינא רפיא". (ב) פעולת הקרבת האיל תחת יצחק בנו, אשר על ידי זה נמתקו גם "דינא רפיא" שמתעורר ביום ב' של ראש השנה ונהפכו לרחמים גמורים. ולכן על ידי מצות תקיעת שופר עומד הקב"ה מכסא דין ויושב על כסא רחמים.

Beyond the Set Order This is actually what shofar is about. It is written in Torah sources that the power of shofar is in that we accept upon ourselves the yoke of

Hashem's rulership by blowing the shofar. We don't make do with the revelation of Hashem's Kingdom that is within the order of the created world; we seek more. We desire that Hashem should rule over us in total Oneness. We yearn to be closer to Hashem, for "life is found in the light of the King's countenance."¹² *This aspiration we have, that the order of the created world is not enough for us, and we desire to see more and more revelation of Hashem's Kingdom, causes Hashem to move Himself from *middas hadin* to *middas harachamim* – from strict justice to mercy.

• *Middas hadin* follows the set order of things. There is a world order. However, when we ascend to a level that is above the world order, and we desire more revelation of Hashem's Kingdom than is to be found in the world order, this brings Hashem to act not in accordance with the world order. Instead of *middas hadin*, He conducts Himself toward us with *middas harachamim*.

17

* This is our avodah on Rosh Hashanah. The more we desire to see the glory of Hashem's Malchus in the world, the more we aspire to accept upon ourselves the yoke of Heaven's rulership, the more we will receive from Hashem, without limit!

Our aspiration for more revelation of Hashem's Kingdom, our concern for it — this itself causes Hashem to bestow upon us goodness without set orders and limits, and conduct Himself toward us with middas harachamim.

18

The Two Days of Rosh Hashanah R. Pinchas 181

People are often a bit tired out by the time the second day arrives. But in truth, as with everything in Judaism, the days of Rosh Hashanah are like an ascending ladder. The second day's aspect is actually much higher than that of the first day. Chazal teach, "We raise holy matters and don't lower them."²² I would

19

Rosh Hashanah Is Malchus The central point of Rosh Hashanah is Hashem's Kingship.

On Rosh Hashanah we don't declare that Hashem is the world's Creator. The creation of the world took place on 25 Elul. We also do not declare that Hashem is good and benevolent. This is the special subject of Pesach. Neither do we declare that He is great, mighty and awesome. This is the subject of Chanukah and Purim, and of Shavuot.

The special subject of Rosh Hashanah is that Hashem is our King. Malchus means the involvement of the king in the lives of his kingdom's subjects. The king is involved in almost every detail of the lives of his subjects, at each and every step. So it is too with Hashem's Malchus. It carries Hashem's relationship and closeness with us, and our belonging to Hashem. Malchus means that everywhere a person goes, he goes with Hashem. We are like servants whose whole lives are with the king.

The foundation of the avodah of Rosh Hashanah is to bring Hashem into the course of our life. This is the foundation of it all, and someone who doesn't understand this, simply hasn't grasped what these days are all about.

20

The first two principles are, simply speaking, intellectual understanding and practical deeds. In each mitzvah act that a person performs, these two aspects are present: knowledge and deed. For instance, let's say a person puts on tefillin. The

21

The Avodah of Renewal It is with these two principles that we enter the avodah of Rosh Hashanah.

It is known that the main avodah of this day is renewal: "This day is the beginning of Your deeds; a

remembrance of the first day." This avodah of renewal needs to be performed on both levels: with intellectual understanding and with practical deeds. First we will consider the intellectual avodah.

→ We all possess understanding of spiritual matters. We know that the world has a Creator, and we know that He gave us Torah and mitzvos. Our big problem is that these matters have become old, worn concepts for us. Our avodah is to renew them through a little thought and reflection.

22

The Creator is infinite. Not just infinite in distance, but infinite in every respect: infinite power, infinite kindness, infinite closeness, infinite sweetness, infinite ability. He is the Kol Yachol!

* This is our avodah on Rosh Hashanah. We need to take the siddur and look at it as if this is the first time we saw a prayer-book. We need to think: what does baruch Attah mean? People by nature tend to think that they receive just drips and drabs from Hashem. This is because they don't stop to think what baruch Attah Hashem means. "Baruch" stems from bereichah, "pool." It denotes a deluge of plenty!

On Rosh Hashanah, a person is created anew. He opens his eyes and he sees in front of him the Creator of the world! And this Creator is infinite, beyond all conception, and not only that, He loves you personally!

23

And so it is with the practical aspect. We need to relate to every deed as if today we are doing it for the first time. To experience renewal in Torah learning and in tefillah.

How does one become renewed?

The analogy that Torah sources use is:

→ You who sleep, awake from your slumber!⁹

When a person goes to sleep, his waking mind doesn't function. When he sleeps, he puts the old to death and receives the new. This is Rosh Hashanah in a nutshell. What was until now, went to sleep. Now the same things exist, but with freshness, with renewal.

24

On the first day of Rosh Hashanah, a person's mind opens up and he becomes excited. He recognizes that the world has a Creator. He sees things that he never thought of before. If so, what should he do? Be a good Jew! If a person wants a good year, a comfortable income, nachas from the children, health, etc., then there is no other way. He needs to roll up his sleeves and start working hard to serve Hashem.

* On the second day, a new aspect unfolds: preciousness. "The words of the Sages are precious..." This day flows from the first day, but brings us to a higher level. It contains additional preciousness.

25

Early Torah sources say that the first day has the aspect of "from the back," while the second day has the aspect of "face to face." This is comparable to the keruvim in the Beis HaMikdash. They were sometimes in the position of "face to face," i.e., a relationship of preciousness and radiant countenance between Hashem and the Jewish people. And sometimes they had the aspect of "from the back." With the keruvim, this type of relationship expressed itself as "turned to the side," so that the keruvim did not face one another.¹⁵

If we will ask which position the keruvim are in today, the answer is simple: the Jewish people is in exile, and also the two keruvim — which represent Hashem and the Jewish people — are separated from one another, so to speak. They have left their place. The first stage is for the keruvim to be together in one room, and then there are the two possibilities for how they can relate to one another.

When we start to recite *selichos* or blow the shofar – in other words, to do *teshuvah* for our sins – the *avodah* is to bring the *keruvim* into one room. As long as we speak *lashon hara* or do other *aveiros*, the *keruvim* remain outside. There is *galus*. The purpose of the *teshuvah* we do is to stop the *aveiros*, so Hashem can begin to live together with us. It is so He will bring us back into the house, together with Him.

However, this repentance from sins is not the *teshuvah* of Rosh Hashanah. On Rosh Hashanah, the concept of "sin" does not even exist. It is a word that we do not even mention on this holy day of judgment. The *avodas ha-teshuvah* of Rosh Hashanah comes after the *keruvim* are already together. The *avodah* is to now turn them around, so to speak, so they will be "face to face." This is what the shofar accomplishes. Thus, after blowing the shofar we recite:

27 *Fortunate is the people that knows the shofar blowing; Hashem, they will go in the radiance of Your countenance.*¹⁶

* "Face to face" means there is a true relationship between us and Hashem. It is not a different *madreigah*; it is a different world!

The first day of Rosh Hashanah is a matter of "turned to the side." We are together with Hashem, but the relationship is only on the intellectual level. In other words, a Jew says to himself: I know that the best thing in the world is to stand before Hashem.

On the second day we ascend to the level of "face to face." On this day, the aspect of "the words of the Sages are precious" expresses itself. Then we feel the true relationship, the emotional excitement, the love about which it is written:

*Great waters will not be able to extinguish the love, and rivers will not wash it away.*¹⁷

28

So to speak, they work for their "paycheck." Everyone needs life, needs *parnassah*, health, *nachas*, etc. So they "wear the uniform" and work hard. But after all is said and done, they have the feeling inside: "There's a limit to all this! I need some time for myself, too." It is a professional relationship. This level of relationship is what we build on the first day of Rosh Hashanah.

On the second day, everything turns into our own personal business. We take all the renewal we attained on the first day and make it into a relationship of "face to face." It is not just our intellect that is stirred up, not just our deeds, but our love is stirred up.

This is Rosh Hashanah, which is the beginning of *Aseres Yemei Teshuvah*. The whole character of *Aseres Yemei Teshuvah* is "they will go in the radiance of Your countenance." We need to finish up correcting our sins on Erev Rosh Hashanah, before we enter judgment. The *teshuvah* of *Aseres Yemei Teshuvah* is something else. It is turning the *keruvim* around so they will be "face to face."

"Face to face" means like two people who are looking at each other. Eyes to eyes, mouth to mouth, ears to ears. It is a situation of being together and truly relating to one another. "Turned to the side" is different. They don't look straight at each other, they glance to the side.

הנה בראש השנה לא נזכר שהאדם נידון כמו דתנן גבי שאר דברים, ולא תנן אלא שכל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון, וצריך ביאור בזה, ונראה דשורש ענין הדין דראש השנה, הוא מכח ענין קירבת האדם אל ד', עד שבא לפניו ועובר לפניו ממש, ותחילת ענינו דראש השנה הוא - קירבה, קירבת בני ישראל אל השם יתברך וקירבת השם יתברך אלינו.

השמחה והמורא בקרבת המשפט

אמרו ז"ל (ויקרא רבה פרשה ל אות ד) על הכתוב בתהלים (צג, יג) "לפני ד' כי בא כי בא לשפוט הארץ", "כי בא בראש השנה כי בא ביום הכיפורים", והנה באותו פרק בתהלים לעיל מינה (שם, יא) כתיב "ישמחו השמים ותגל הארץ וגו' יעלו שרי וכל אשר בו אז ירגו כל עצי יער", ולכאורה אם בא הקב"ה לשפוט את הארץ, לשמחה מה זו עושה, אמנם יסוד ההגשה למשפט היא קירבת ד', ובקירבה זו אין לך שמחה גדולה מזו, ואף דמקירבה זו עולה משפט ד', מכל מקום הכל כדאי בשביל אותה קירבה שעומדים בה בני ישראל לפני ד'.

ובזה יבואר מקראי קודש דנחמיה (ח, ט) דכאשר בכו העם בכי רב ביום ראש השנה כאשר פחד יום הדין היה עליהם, ניהמום עזרא ונחמיה, והגדירו את יום ראש השנה כיום שמחה - "כי חדות ד' היא מעוכם", ובפשוטו צריך

30

ואם כן הקירבה בראש השנה אל השם יתברך מעוררת שמחה עצומה וכל הבריאה כולה מתרוממת ומתרוונת לקראת קירבה זו. לקראת ביאת הקב"ה אל הבריאה - "כי בא כי בא", אבל שמחה זו מהולה בפחד עצום ונורא, האם אנו במצב הראוי, לעמוד לפני ד' לקרבה אליו, והאם מסוגלת עמידתנו לפניו יתברך שמו, להפיק רצונו מעמנו, ולחיותנו לפניו כהיום הזה.

31 מצות היום דראש השנה - "תקיעת שופר" - כניסה לפני ולפנים

עוד אמרו ז"ל (ראש השנה דף כו) דשופר דראש השנה כיון דלזכרון אתא כלפנים דמי, והיינו דהאדם על ידי קיומו מצות תקיעת שופר, הרי הוא כנכנס לפני ולפנים לפני ד', הרי דמצות דאורייתא דיום ראש השנה היא כניסה אל

בית ד' לפני ולפנים, אין קירבה גדולה מזו, האומנם שאמרו שם בגמ', דגדר זה דלפנים מחייב טובא, וכל ויק של חיוב יש בה סכנה גדולה, וצריך האדם להזהר שלא יהפך סגורו וטגורו.

32

This is what *Aseres Yemei Teshuvah* are all about. It is a matter of acquiring the *madreigah* of "face to face." How does one do it? By renewal. By stopping to reflect: Whom did I just turn aside from? Who is looking at me eye to eye, Who is giving me kisses of the mouth? Who is embracing me, so to speak?

→ I would say that this is where our main problem lies. We don't have enough *deveikus* with Hashem. We do things "professionally." We need to educate our children to develop an emotional relationship, to love Hashem and the Torah and *Yiddishkeit*.

33 צו

ביום ראשון דראש השנה, תמיד התיקון בפנימיות העולמות, וכיום שני - בחיצוניות העולמות⁴⁴. כוונתו לעולמות העליונים של שורשי ההווה, עולם האצילות וספירותיו, אבל המגיד הקדוש מקווצניץ וצ"ל למד מדבריו הקדושים⁴⁵, "אשר לפי זה ביארנו הדרך הנכון לכל אדם, להתפלל ביום ראשון דראש השנה בעיקר על תיקון הנשמה ועל עסקי עבודת ה' יתברך, שזה פנימיות העולמות, וביום השני להתפלל על צרכיו, בני חיי ומזוני, ולהשפיע לכל ישראל."

Asking for One's Needs on Rosh Hashanah

IT IS IMPORTANT FOR US to know what specifically we should pray for on this "Day of Prayer."

We find that the honor of Heaven is a primary theme of the Rosh Hashanah prayers: "And therefore, put Your fear, Hashem our G-d, upon all of Your creations," and "It is incumbent upon us to praise the Master of the universe." Nevertheless, a person must clearly understand that on Rosh Hashanah he has to pray for himself and for his family. Indeed, R' Yisroel Salanter zt"l stated (brought in Toras HaGaon R' Yisroel Salanter, 55): "One who prays and concentrates in his Rosh Hashanah prayers on the honor of Heaven and he does not pray on this day, The Day of Judgment, for his children and their sustenance [is making a mistake]. Even though the Zohar writes, "Those that pray for the welfare of their children and their sustenance are like dogs barking for food,' in our generation, if we prayed only for the honor of Heaven and not for ourselves, our prayers would be tainted with falsehood.

"After all, even if they would ask one to give charity to strengthen Torah scholars, he would refuse to give, effectively demonstrating that his money is very precious to him. If when Rosh Hashanah comes, he prays for the honor of Heaven and not for his own needs, it is as if he denounced the ownership of all of his property. Since this is not an accurate reflection of who he is, it will cause the accuser to indict him, chas v'shalom."

38

ובשם חסיד אחד שמעתי, שאף אין זה ראוי להתפלל רק על הרוחניות בלבד, כי נראה שהוא חלילה כמדידה במקצת, כלומר שאכן אינו יכול להתעלות ברוחניות בלא סייעתא דשמיא, אולם בענינים גשמיים סומך על כוחו ועוצם ידו חלילה, ואינו זקוק לסיוע מן השמים מאחר שזה בידו לפעול בעצמו, נמצא שמי שאינו מתפלל על הגשמיים הרי שיש בו חשש כפירה ח"ו. ויש שמועים לחשוב, שאי אפשר להתפלל על בני חיי ומווני לפני מלך א-ל רם ונשא, כי איך יזכיר דברים של מה בכך לפני המלך שהוא

גבוה מעל גבוה, אולם גם זה אינו נכון, וכמו שהפריך הרה"ק רבי משה מקאברין ז"ע טענה זו, והעמיסו בנוסח התפלה (שמו"ע ד"מים נוראים) "קדוש אתה ונורא שמך", דמפני שהקב"ה קדוש ונורא היה מקום לחשוב ולחמוה "איך אפשר לבקש מהקב"ה שיתן לו 'קויליטש' (חלה), ושאר עניני פרנסה", אך לזה גופא מסיימים בסיפא "ואין אלוה מבלעדיך", דכיון שאין עוד שום מה מבלעדי ה', לכן אין לנו אל מי לפנות כי אם אל אבינו שבשמים, ועל כן אני מתפללים לפני ה' גם על ה'קויליטש".

"השפת אמת" (תרל"ב) כתב טעם אודות הצורך להדר אחר סימנים אלו, וביאר שזה משום שבראש השנה אין מבקשים על ענייני העולם הזה (כפי שמבואר בזוהר הקדוש ובתיקונים), אלא רק מבקשים "תן פחדך" ו"תמלוק" וכו', ומאחר ואין אנו מבקשים במפורש על ענייני העולם הזה, על כן אנו מרמזים עליהם, כי באופן שזכה של סימן רומז בלבד, אנו רשאים לבקש, כי כך רצונו יתברך ולשם כך נבראו רמזים אלו.

תורה לתפלת ראש השנה

396

35

וכה"א על שכן בח עמי השכרתי קדמתי ואיה הכר אלקיט ואיה הפארחתו ועפרת ראשנו. ולכן אמרו לנו ח"ל להוכיח שום חמל וטון כדי שלא נפנה איש אחרי שרירות לבו לבקש לנפשו סליחה וכפרה על אשר סר מני דרך. וכן לא נפנה איש אחרי נפשי לבצו לבקש בני חיי ומווני לכוח חלונין ככלבי דבוע נעורר את דנין רק

נשליך את כל הדברים הנוגעים לנו אחרינו ויעבור עלינו מה יהי" מה שהיה/ רק נהמרמר כולנו במרירות לבנו ועיינו חדר דמעה ועפעפיתו ילו מים על הדר כבוד אלקינו אשר גלה ואשר טעל כבוד מביט חיינו ותפלת מלכנו, ולכן לא תקנו לנו ח"ל לומר בתפלת ר"ה שום בקשה על סליחה וכפרה ומווני רק תפלה קלה על בקשת חיים וגם זה לפי שרצונו בכך חמ"ש מלך חפץ בחיים דאל"כ לא היינו מעזיזים את פנינו לבקש ממך גם על חיים רק שתפלת בחיים, רק כולה מיוסדת על הדרם כבוד אלקינו, וחמ"ש ובכן מן פחדך, ויראוך וישמחו ובכן קן כבוד לעמך שמחה לארץך וששון לעירך כ' ותמלוק חמה'ה' לבדך - והוא כאדם האומר רבש"ג הרבה ים לנו לבקש על נפשו ועל נפשי לבצו כל איש ואיש כי לב יודע מרת נפשו כי לרכי עמך מרובים רק כל זה אינו שיה לנו בזכרתי את כבוד שמך המחולל בניים והדר גאון טוהך כי נתמעטה ושם תפלתך ומוורךך כי הדר. זה עיקר בקשתנו וירע כל פעול כי חמה פעלתו ויבין כל יוצר כ' ותלכותו בכל משלה. וזה יבט כל איש ואיש אשר יבכה ויתמרמר ביוה"ד הגדול והנורא הזה על הכונה אשר אמרנו וישליך בעת האחת את נפשו מנגד, ויעבור עליו מה שיצבור, שכוואי חמליו לא יזכרו עוד ולא יעלו ועל לב לשולם ויסכרו פי המסטינים והמקטרגים עליו לרעה זה מה שאמרו דורשי רשומים אני לדודי ודודי לי פ' כשלא יהיה בבקשתי כל מנמתי רק לדודי כמו שאמרנו או דודי לי והוא כמשאר"ל המתפלל על חבירו והוא נריך לזומו דבר הוא נענה תחלה:

37

מד באר ראש השנה תחיים

אין להימנע מלבקש על פרנסה וגשמיים

ניש שמפחה אותם היצר למנוע להתפלל באופן אחר, שמוכיר להם את דברי הוזה"ק (תיקוני זוהר כב) "צווחין ככלבין ה"ב", שהוזה"ק מגנה את אלו שמבקשים בימים נוראים עבור פרנסתם בלבד, ואין הרוחניות נגד עיניהם כלל, ואו

מתעטף השמן זה היצטר באיצמלא דרכנו ומשבענו שאף אסור לבקש על הגשמיים בימים אלו, ואף מענה זו אין מה ממש, וכפי שהובא ב'בעל שם טוב' עה"ת (ליקוטים ל"ה וי"ב אות כד) ששנה אחת אמר מרן הבעש"ט הק' ז"ע קודם התקיעות, שדברי הוזה"ק לא נאמרו על זמנינו שחוסר הפרנסה מפריע לאדם לעבוד את בוראו בשוב הדעת, וכיון שכן לית לן בה ואף חובה להתפלל על הפרנסה.

כיוצא כזה הובא ב'מדרש פנחס' (שער ז אות יח) בשם הרה"ק רבי פנחס מקארין ז"ע, וז"ל "אמר בשם הרב, שומים רידין ידך איין [מתפתים לחשוב] צווחין ככלבים ה"ב ה"ב, ואין מתפללים כר"ה וי"ב על פרנסה, דאם האבין זיי ניט, און דאם בעטין זייא ניט" [שאין להם מדרגה זו שלא לבקש על הפרנסה, וכיון שאינם מבקשים אינם זוכים לפרנסה, ונמצא קרה סכאן ומכאן]. ואכן מקובל בשם אחר מאדמו"רי בית מקארלין ז"ע, שהורה לומר פרשת המן בכל עשרת ימי תשובה."

* ואשר על כן בג' ברכות הראשונות, אשר בעלמא אין שם מקום לבקשת צרכים שהרי עיקר יסוד ענין ברכות האלו הוא לשמו ולכבודו יתברך שמו, מכל מקום בראש השנה אי אפשר להגיע לכבוד שמים, בלא אמונת אומן שכל הנהגת העולם מקרני ראמים ועד ביצי כנים הכל מאתו יתברך שמו, והוא מחיה את כולם, וברצונו ממית וברצונו מחיה, ברצונו מעמיד וברצונו מבטל, ורק אחר קביעת ענין זה בקביעות גמורה בלבו ובנפשו, נקבע בלבו עומק האמונה ושלמותה בהשם יתברך שמו, ואז בידו לקיים את החלק השני של ראש השנה שהוא שאיפה רצון ובקשה, על כבוד ד' בעולם, ויאמר כל אשר נשמה באפו ד' אלקי ישראל מלך וכו'.

* אמנם כאמור פשוט הוא שאם ישראל האדם בראש השנה בנידון דרכיו ועניניו הפרטיים בלבד, שוב לא הגיע לרצון השם יתברך ותכליתו בענין זה בראש השנה, ואז נשאר במצב שהגדירוהו בוהר הקדוש דצוחין ככלבא הב הב, אבל כאשר אותו צוחין הב, הוא כדי להתעורר לגדל באדם את האמונה בן יתברך שמו, ומשם יתעלה ממילא אל השאיפה והרצון למלכות ד' בבריאה, אותה צוחה של הב הב, היא הצווחה הנצרכת והראויה ליום הדין רבא דראש השנה.

* ובאמת שהדברים נתפרשו היטב במטבע הברכה שתיקנו חז"ל בזה, מחד פתחין בזכרנו לחיים וכו' וכתבנו בספר החיים, אמנם מבקשה זו - מאמונה

זו שהחיים הם בידו של הקב"ה, ועל זה השתא הנידון ביום הדין, מתעלים למדרגה נפלאה שכל רצון החיים ופועלתם יובילו לענין - למענן אלקים חיים.

ע * מעשה התשובה

בניין התפילה "מלמטה למעלה"

כאמור, עניינה של התפילה "מלמטה למעלה" הוא לתת לרחשי הלב מקום להתבטא. הרובד הראשוני והבסיסי ביותר שבו יכול אדם לפנות אל ה' יתברך בתפילה, הוא בבקשה על צרכיו הפרטיים, הגדולים והקטנים. לבקש ממנו בשפה פשוטה וקולחת על הבריאות, על הפרנסה, על חינוך הילדים וכדומה. בקשות אלו ממלאות את לבו של כל אדם, והדבר הנכון והאמיתי ביותר הוא להפנות אותן למלך מלכי המלכים.

אולם אין זה אלא רובד ראשוני. עיקר עבודת התפילה "מלמטה למעלה" הוא להביא לידי ביטוי מילולי את נשמתו של האדם, המלאה תשוקה וצימאון לאל חי. לכל יהודי יש בפנימיותו רצון, ולו רק נסתר ומזערי, להתעלות בתיקון מידותיו, להתקדש בקדושת התורה והמצוות ולהתקרב לה; אלא שפעמים רבות הפנימיות הזו עטופה במסכים רבים כל כך, עד שאפילו הוא עצמו אינו יודע על קיומה. המשימה המוטלת עלינו היא להסיר את המסכים הללו, לגלות את הרצון הפנימי הזה, וככל שהוא יתגלה יותר - יחוש האדם יותר ויותר את כיסופיו הפנימיים לקדושה ולטהרה ולדבקות בה', ויהיה לו יותר קל להתחבר' לה' יתברך.

לשני הרבדים הללו, הרובד הפשוט של הרצון הטבעי להתקדמות והרובד העמוק של הרצון להתקרב לה', יש בידינו כלי ביטוי עוצמתי ביותר - והוא התפילה. גם אם איננו יודעים לאן להתקדם או איך להתקרב, וכל מה שיש בידינו הוא הרצון הכללי הזה - יכולים אנו לעמוד לפני ה', ולומר לו את זה! לומר לו שאנו רוצים להתקדם, שאנו רוצים להתקרב אליו!

* התוצאה של אמירה שכזו היא הסרת המסכים המעיקים על הנשמה, וככל שנצלח להביע את עצמנו לפני ה' בצורה יותר ברורה, תיחשפנה בנפשנו שכבות יותר עמוקות, יותר פנימיות. הדרך לפיתוח עולם הרגש היא כמו נביעה חדשה של מעיין - בתחילה המים מנסים לבקוע להם דרך באדמה הקשה, והמים הראשונים שיוצאים הם דלוחים ומלאי רפש; אולם ככל

43

44

זכרנו לחיים למענן אלקים חיים

בקשת צרכי יחיד בג' ראשונות

כתב הטור באורח חיים (סימן תקפב), "ותיקנו להוסיף בברכת מגן זכרנו לחיים וכו'", ושוב כתב ד"ש מהגאונים שאמרו שאין לאומרו משום דקיימא לן אל ישאל אדם צרכיו לא בשלש ראשונות ולא בשלש אחרונות וכו' מהכא לא שבקי רבנן למימר אפילו זכרנו לחיים במגן וכו', ורב האי כתב שיש לומר אותו וההיא דאל ישאל אדם צרכיו בשלש ראשונות היינו דוקא בצרכי יחיד אבל בצרכי רבים שרי", עיין שם.

בקשת צרכי יחיד בראש השנה

ונראה לכאור ענין בקשת צרכים בשלש ראשונות בראש השנה ויום הכיפורים דוקא, דהנה בכתבי הסבא מקלם על ימים נוראים (הנדמ"ח סימן עב) כתב בשם רבי ישראל סלנטר להעיר בדבר נפלא, דהנה בראש השנה יש שתי בחינות, הא', תקופה הדין האיום והנורא אשר כל עניניו בכלל פפרט, וכל חייו נקבעים בדין זה, והב', כבוד שמים, והנה בענין בקשות האדם בראש השנה, אמרו בוהר הקדוש (תיקוני הוהר תיקונא שתיתאה) המבקשים בני חיי ומזוני צוחין ככלבא הב הב, ונראה מזאת שאין על האדם לבקש על צרכיו ועניניו בראש השנה, [אף על פי שהרי באמת נידון על זה בראש השנה], אלא כל ענינו של ראש השנה אינו אלא בבקשה על כבוד השם יתברך ובהראות גדלו ותפארתו על כל באי עולם, ולקושטא דמילתא בהגלות כבודו יתברך שמו בעולם כולו יבא העולם על תיקונו השלם, ולא יהיה צורך בבקשה על בני חיי ומזוני, דכתיקון העולם הכל על מקומו יבא בשלום, ולא יעדר כלום מבני האדם.

40

שוב ראיתי דנראה בכונת הגרי"ס, דהנה כשהאדם מבקש מהשם יתברך את צרכיו, ועל כרחק הוא שלם באמונתו שהכל ממנו יתברך הוא, אם כן מתחייב הוא מכח זה להתבטל כולו אל השם יתברך ואל עבודתו יתברך שמו, וזאת היא מן הקשות אצל האדם, והאדם מוכן לדבר על גדלות השם יתברך וכו' וכו' כל זמן שאין זה מחייבו במהלך חייו הפרטיים, ואם כן זה שנה לו לאדם בקל לדבר בכבוד שמו הוא משום שאין הענין נוגע לו, אבל במה שיש לו נגיעה אישית, אין בדתו ורצונו להשתעבד לכורא יתברך שמו, ואשר על כן מתעלם הוא מבקשת צרכיו, ומוכן הוא לדבר על כבוד שמים, ודו"ק בזה, ונראה שזאת עיקר כוונתו של הגרי"ס זצ"ל, אם כי עדיין יש מקום להעיר ולהאיר כדברינו לעיל, כדברים העולים מדברי הגרי"ס.

41

עבודת ראש השנה - קביעת האמונה בליבו בצירוף בקשה על כבוד ד'

והשתא אם כן אדרבא תפקיד האדם ומהלך עבודתו בראש השנה הוא, להגביר יראת העונש, על מהלך חייו הגשמיים והתומריים, ולהעלות על עצמו פחד ד' והדר גאווה על עצם מציאות חייו, וכאשר יעלה בידו כן, הרי נשלמת בזה אמונתו בכורא יתברך שמו, בהנהגת העולם על כל פרטיו ודקדוקיו, ואז יוכל להמשיך ולהתעלות לקראת רצונו האמיתי בריבוי כבוד שמים בעולם, ובהתפשטות כבוד מלכותו יתברך על כל יושבי תבל, ואז מתקיימים שניהם בידו.

בר"ה הדין בכללו ובתוך השנה נקבעים פרטי

כך גם דין ראש השנה הוא כעריכת תקציב ולא כמשפט. בר"ה הנידון הוא על תקציב השנה הבאה, כלומר אילו כלים ואמצעים יינתנו לנו כדי שנעמוד בתפקיד השנה החדשה. כל אדם מקבל בר"ה תפקידים וכלים לעמוד בתפקידו. ועל זה הוא נידון, אילו כלים יקבל לעבודתו בשנה הבאה. בר"ה אין דנים אם להענישו או לזכותו אלא דנים על הנתינה החדשה, ובוה יש להביא בחשבון את מעשי השנה שעברה.

49 The World With - pg 296

We take this "Day of Prayer" with all of its wonderful blessings, shed tears and offer our prayers for our livelihood and for our health. But we forget the most important concern - "For Your sake, O Living G-d." We should pray for a life of repentance and a life of fulfilling the Divine will, a life of Torah and yiras Shamayim.

45 שתוסיף הנביעה ותגדל, ייעשו המים צלולים וזכים יותר, הדך ממעמקי האדמה החוצה תהיה קלה יותר, הזרימה תהיה חופשית, ויותר ויותר מים יפרצו החוצה. כיון שכך, עלינו להיאחז בכל הזדמנות אפשרית להביע את הרצונות הפנימיים שלנו; לכן גם אדם שמרגיש חסום לגמרי, אבל הוא מסוגל לומר לה' דבר אחד, משפט אחד של הודיה או של בקשה, או אפילו שבח כלשהו - יעשה זאת, וזה עצמו יעזור לו להיפתח ולפרוק את החסימות.

העבודה הזו יכולה וצריכה להיעשות בשני מישורים: הן במסגרת ה'התחברות' למילות התפילה שתיקנו לנו חז"ל, וכפי שביארנו לעיל, והן במסגרת של הוספות אישיות, שהיא מסגרת חופשית, ומקומה (על פי ההלכה) בסוף תפילת העמידה, לפני "יהי לרצון" האחרון - זה הזמן לתת ביטוי לנשמה, לדבר עם ה' באופן חופשי ולא מוכתב, ולפתח את הרצון הפנימי והאמיתי, שאכן קיים בנו - ועלינו מוטל רק לגלות אותו.

מתנת אני לדודי ודודי לי חיים ה

51

ולכן באמירת פסוק זה צריך כל אחד להתעורר מגודל אהבת ה' אלינו - אף בעת שפלוטנינו כשהוא מגלה עומק פנימיות לבני שבאמת אנו קשורים ודבוקים בו ית' באהבה ונאמנות יתירה, ולכן יש לעורר כאן רחמי ה' שיוכור לנו היום אהבה זו להטיב לנו החתימה ברוחניות ובגשמיות. ושכל השנה נהיה מלאים וגדושים בתעוררות של אהבת ה', ונענועין אליו מתוך אמונה פשוטה תמימה ונאמנה בכל מצב שיהיה - רוגמת דור המדבר, וכן נרגיש כפועל את גודל אהבתו וחיתו אליו תמיד בכל דור ודור, עד שמים רבים לא יוכלו לכבות את אש האהבה אשר יבער בקרבנו להשי"ת, ואשר יגלה השי"ת לנו בחסדים גדולים ונפלאים ברוחניות ובגשמיות.

52

ובאמירת "כי חוק לישראל הוא" יוכל לבקש במחשבה שהקב"ה ישפיע לנו כל ההשפעות הנפלאות הנכללים ב"חוק" שהוא לישינו דמווני, פניסה בניקל ובשפע והרחבה, ועי"ז יהיה לנו כח ובריאות לעבודת ה' מתוך הרחבת הרעת ושמחה, ונוכל לקיים המצוות בהידור רב ובשלימות, ופינו יהיה תמיד מלא הלל והודאה להשי"ת על חסדיו והשפעותיו, ונוכה עי"ז לאמונה שהורה ושלמה - [היפוך מדרוקי עניות שמעבירין האדם על דעת קונו (עירובין מא:)], ובאמירת "משפט לאלוקי יעקב" יבקש שיתגלה אלוקותו ית' עלינו בשפע גדול, מתוך רחמים וחסדים ואהבה גלויה, ושככל צעד ושעל נזכה לראות ולגלות אלוקותו ית' מתוך אהבה רבה ועצומה בשמחה ובטוב לבב.

שיחות

עבודת היום של ראש השנה

בעזרת ה' כמ"פ באריכות, ביו"ט שני של ראש השנה, שזה עיקר האור, פון די צוויטע טאג ר"ה, נאך ווי די יצה"ר רעדט איין, אז די ערשטע טאג איז געווען שוואך רל, שלא כרצון אבינו שבשמים, כל אחד לפי דרגתו, און מ'הייבט אהן מיט די גרעסטע פרישקייט רל, זה מתקן הכל, וזה האור של אדה"ר, שהתחדש אחר כל הנפילות, בראשית, ב' ראשית, התחלה אחר הנפילה, וביו"ט שני של ר"ה, מאיר הכח הזה געוואלדיג רל, ב' פתחים ואח"כ יחפלה, יומין דצלוחא, יו"ט של תורה שבכ"פ, תורה שבע"פ, כל מס' מתחיל דף ב', לוחות שניות, וזה הרחמים של יום ב', ומתעורר שיחף מידת הרחמים, ורפיא, וכל ברעקעלע רל, חיזוק בזה הענין בוקע רוקיעים, וזה כח לכל השנה להתחזק, בכל מצב, ובכמה בחינות כשמדברים מסדר היום זה עיקר הסדר, שיהי מה שיהי, יתחזק מיד, ועי"ז יחקן הכל ממש,

47 אנו הורונו חז"ל להגביה השגותינו בראש השנה לתכלית הבריאה שבראנו לכבודו לקבל עלינו מלכות שמים ולשעבד עצמנו רק לעבודתו יתב"ש לבנות לו דירה בתחתונים לכבוד ולתפארת ולתקן עולם במלכותו יתברך - אמרו לפני מלכות כדי שתמליכוני עליכם. וכשאנחנו עושים כן באמת ובכונה לשמו הגדול הרי הוא יתב' שמח בנו כמי"ש יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו ואומר לנו הריני פותח לכם את המחסן שלי של בני חיי ומזוני כדי שתוכלו לעבוד אותי מתוך מנוחת הנפש ובריאות הגוף, וכמו שסיים שם בסידור הגר"א בסוף הפתיחה כי מה שאמרו דורשי רשומות אני לדודי ודודי לי הכונה הוא כאשר לא יהיה בבקשתו כל מגמתו רק לדודי אז דודי לי לענות תפילתי ולהשפיע ברכה והצלחה עד בלי די. ואחרי זאת באים בכל יום ויום ברשימה של כל הכחות הדרושים לנו כדי לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם ומיד הוא נותן לנו כל צרכינו כל מובן מעצמו שמה שאנו מבקשים בכל יום נובע מאותה הצעה שהצענו לפניו ברי"ה לשעבד הכל לעבודתו יתברך.

48 ואם נרד להבין המטבע שטבעו חכמינו בסדר הברכות ביותר עומק נמצא דבר נפלא. כי הנה אנחנו הלא כן מבקשים ברי"ה גם על צרכי עצמינו, והגם שבקיצור אבל הוא מיעוט המחזיק את המרובה. והוא מה שאומרים בברכת קדושת היום קדשנו במצותך ותן חלקנו בתורתך - והרי זה כולל כל בקשה על רוחניות - שבענו מטובך ושמחנו בישועתך - שזה כולל כל הגשמיות, אי"כ הרי בקשנו כל צרכינו ומה חסר לנו עוד. אלא אדרבה הן הן הדברים כי כדי להזכיר צרכינו ברי"ה מקדימים הקדמה ארוכה ובכך תן פחדך... מלך על כל העולם... וכיו לומר שכל מגמתנו היא כבוד שמים עד ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלוקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה, ורק אז מתירין לעצמינו תפלה פרטית להצלחתנו ברוחניות ובגשמיות לתכלית זו ושוב מסיימין וטהר לבנו לעבדך באמת כדי לא להשאיר שום מקום לטעות כי להנאת עוה"ז מתכוונים, ודייק. וזה

אמרו לפני מלכות / מלכות לז

49 ובאן אפשר לבקש במחשבה שיטיב לנו ה' ברוב חסדו בכל הענינים הנצרכים לנו, כדי שנוכל לגלות מלכותו ית' בעולם קמן שלנו. עי"י שיהיה לנו האפשרות לעבדו בהרחבת הרעת, בשמחה, ובטוב לבב, בלי שום מחסור, וכל שום דאגות ופחדות, המפריעים לנו מעבודתו השלימה, וגם יהיה בכחי מלך פורץ גדר - להשפיע לנו הרבה יותר ממה שמגיע לנו, ושיכבט כל הגויות מעלינו, וכן נוכל לבקש שיהיה לנו גם בכחי "ומשל בגוים" - שיתן לנו הכח והסיוע למשול על היצה"ר ועל כל רצונותיו ופיתויו אשר כידוע באים הם מכח הגוים שאנו שרויים על ארמתם ומשאר אוד"ע אשר סביבותינו שאנו נשפעים מהם.